

Družstevní dekáda a její priority

Družstevní dekáda je strategická vize aktivit Mezinárodního družstevního svazu (MDS) na období do roku 2020. Navazuje na Mezinárodní rok družstev, který na rok 2012 vyhlásila OSN. Vyjádřila tak postoj k problematice družstevnictví a připomněla, že v podnikání lze spojit ekonomickou životaschopnost a sociální zodpovědnost.

Vizí Akčního plánu Družstevní dekády, schváleného na Mimořádném valném shromáždění MDS v listopadu 2012 v Manchesteru, je dokázat, že družstevní model podnikání je stabilní, konkurenceschopný a vhodný pro každého. Akční plán definuje a pět vzájemně propojených klíčových témat, která jsou programovými prioritami MDS.

- Pozdvihnout zapojení členů do řízení družstev na novou úroveň (jde o posílení principu demokratického řízení družstev)
- Zdůraznit roli družstev jako architektů snah o trvale udržitelný rozvoj
- Posilovat družstevní identitu, hodnoty a principy
- Usilovat o vytvoření takového legislativního rámce, který by podporoval družstevní růst (na mezinárodních i národních úrovních)
- Zajistit pro družstva přístup ke spolehlivému finančnímu kapitálu a garantovat kontrolu jeho využití členy družstva

Téma jsou rozpracována do pěti kapitol, jejichž názvy odpovídají programovým prioritám MDS.

Participace

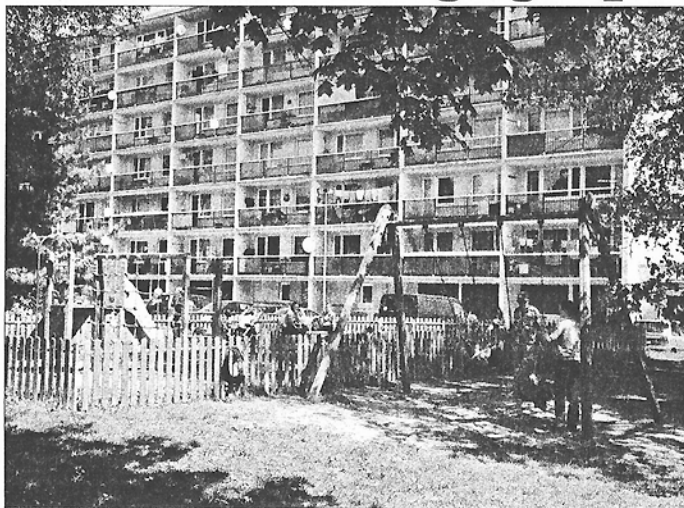
Demokratická kontrola vykonávaná členy družstva je jedním ze sedmi deklarovaných a mezinárodně uznávaných družstevních principů. Vychází ze skutečnosti, že členové družstva jsou zároveň jeho vlastníky a prostřednic-

tivím demokratického systému orgánů družstva se podílejí na jeho řízení a kontrole. V praxi to znamená nejenom právo na informace, ale i na uplatnění svého hlasu při rozhodování o směřování družstva. Zmiňovaný princip je jedním ze specifických družstevních podnikání, kterým se družstva odlišují od kapitálových podniků. Postupující komercializace se v řadě případů dotýká i družstevního sektoru a nezřídka se právě promítá do tohoto principu, což se v praxi projevuje rozdílností váhy hlasů mezi jednotlivými členy družstva. Proto je pro MDS klíčovou prioritou posilování demokratické rozhodování v družstvech, včetně zapojování žen a mladých.

Trvale udržitelný rozvoj

Vyzdvihnout roli družstev jako architektů trvale udržitelného rozvoje je dalším cílem dekády. Tradiční ekonomické modely v současnosti trpí krizí nejistoty ve smyslu ekonomickém, sociálním i ekologickém. Finanční krize byla klasickým příkladem upřednostňování krátkodobého zisku před dlouhodobou životaschopností. V kapitálových podnicích v posledních letech dominuje potlačování kapitálu sociálního ve prospěch blahobytu. Stejný trend je možno pozorovat i ve vztahu k aspektům životního prostředí. Družstevní dekáda klade za jeden z cílů do roku 2020 dokázat, že právě družstevnímu modelu podnikání je snaha o udržení trvalého rozvoje ve všech jeho aspektech vlastní a charakteristická.

V oblasti ekonomiky, zejména v sektoru finančním, družstva prokázala během krize, že jsou stabilnější, a finanční družstevní sektor vyšel z této krize posílen. Tvrdím demokratického systému orgánů družstva se podílejí na jeho řízení a kontrole. V praxi to znamená nejenom právo na informace, ale i na uplatnění svého hlasu při rozhodování o směřování družstva. Zmiňovaný princip je jedním ze specifických družstevních podnikání, kterým se družstva odlišují od kapitálových podniků. Postupující komercializace se v řadě případů dotýká i družstevního sektoru a nezřídka se právě promítá do tohoto principu, což se v praxi projevuje rozdílností váhy hlasů mezi jednotlivými členy družstva. Proto je pro MDS klíčovou prioritou posilování demokratické rozhodování v družstvech, včetně zapojování žen a mladých.



V České republice se v minulosti kromě družstevnictví v zemědělství stalo tradičním zejména bytové družstevnictví. ILLUSTRACI FOTO – HALD noviny/ŠTÍ ZIKMUND

V řadě zemí dokázal sektor výrobních, zemědělských i spotřebních družstev svou pružnost a konkurenceschopnost. V době, kdy kapitálové společnosti své zaměstnance propouštěly, družstva vytvářela nová pracovní místa.

Identita

Dalším z cílů Družstevní dekády je vytvoření družstevního poslání a současně posilování družstevní identity. Identita označuje to, co družstva znamenají pro hnutí jako takové. Poselství je pak způsob, jak je družstevní identita prezentována a šířena. Legitimním zájmem družstevního hnutí je nalézt a ochránit integritu výrazu »družstvo«, aby nebyl zneužíván. Jinými slovy, aby to, co se označovalo jako družstvo, skutečně družstvem bylo, a to se všemi svými atributy, zakotvenými v družstevních hodnotách

a principech. Při budování družstevní identity je nejlepší cestou jejího pochopení vzdělávání na obchodních školách a v profesních organizacích.

Legislativní rámec

Cílem je garantovat vytváření takových legislativních podmínek, které by zajišťovaly rozvoj družstev. Byl to jeden ze tří deklarovaných cílů Mezinárodního roku družstev 2012, opírající se o Rezoluci OSN č. 56/114 z r. 2001, která naléhavě vyzývala členské státy OSN k vytváření lepších podmínek pro rozvoj družstevnictví, stejně jako Doporučení 193 Mezinárodní organizace práce z r. 2002. Záměrem je podtrhnout větší diverzifikaci světové ekonomiky, plně uznat specifika družstevního podnikání a podpořit zrovnoprávnění družstevního podnikatelského modelu s podnikáním kapitá-

lových společností. Je třeba pomoci národním parlamentům, legislativcům a kompetentním politikům orientovat se v družstevní problematice. Součástí aktivit Družstevní dekády v této oblasti je i snaha o integraci družstevního programu do náplní světových rozvojových organizací, jakými jsou např. Světová banka, G8 a G20.

Kapitál

Zabezpečení přístupu družstev ke spolehlivému finančnímu kapitálu je jednou ze současných slabých stránek družstevního podnikání. Ani družstva nemohou fungovat bez dostatečných prostředků. V přístupu k různým finančním nástrojům nemají vždy družstva stejné podmínky jako ostatní společnosti. Snahou je vytvořit v každém družstvu spolehlivý družstevní kapitál s garancí kontroly vykonáva-

né všemi členy. Družstva musí mít stejný přístup k veřejným finančním zdrojům jako ostatní podnikatelské subjekty.

Záměrem v kapitálové oblasti je vytvořit takové finanční nástroje, které:

- nabídnou stabilní základnu pro aktivity družstva,
- nabídnou možnost vstupu i odchodu »tichého společníka«,
- nepoškodí a ani neohrozí družstevní podstatu podniku, včetně možnosti kontroly členy a jejich angažovanost ve smyslu družstevní identity.

K tomu by mělo sloužit i vytvoření Světového fondu rozvoje družstev, který by umožnil vytvoření nových potřebných finančních nástrojů, dále pak vypracování takových mezinárodních účetních norem, které by zohledňovaly jedinečnou charakteristiku a specifika družstevního podnikání. Důležité je také podpořit a urychlit světový obchod mezi družstvy.

Závěrem

Akční plán Družstevní dekády a výzvy do roku 2020 jsou až nestoudně ambiciózní. Družstevní myšlenky zde fungují již více než 165 let, ale většina lidí je bohužel ignoruje. Proto si Akční plán klade za cíl objasňovat a vysvětlovat družstevní poslání a řídit ho po celém světě. Akční plán několikrát zmiňuje termín družstevní hodnoty. Nebude jistě na škodu si je připomenout. Jsou to: **nezávislost, zodpovědnost, demokracie, rovnost, spravedlnost a solidarita**. V tradici zakladatelů družstevnictví z poloviny 19. století se členové družstev propojovali i k hodnotám etickým, jako je **čestnost, tolerance, sociální zodpovědnost a altruismus**.

Jiří SVOBODA,
výkonný ředitel
Družstevní asociace ČR